

Plenum

Tisdag 5.6.2018 kl. 14.10—17.06

8. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om upphävande av 57 a § i markanvändnings- och bygglagen

Regeringens proposition RP 79/2018 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 8 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till miljöutskottet.

För remissdebatten reserveras 45 minuter. Om vi inte inom den utsatta tiden hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter under dagens plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade. Om debatten om ärendet däremot avslutas före den reserverade tiden gått ut går vi över till nästa ärende på dagordningen, det vill säga ärende 9.

Debatt

16.48 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä voi pitää jälleen osoituksena järkevästä norminpurusta.

Nyt kumottavaksi esitettävä pykälähän säädettiin vajaa kymmenen vuotta sitten tilanteessa, jossa kiinteistöjen liittämistä kaukolämpöverkkoon pidettiin tehokkaimpana keinona edistää ilmastonmuutoksen hillintää. Sittenmin tiukentunut sääntely ja kehittyneempi teknologia ovat ajaneet tämän pykälän ohi. Esimerkiksi sääntelyssä kaukolämpöverkkoa tehokkaampi väline hidastaa ilmastonmuutosta ovat olleet rakennusten energiatehokkuuteen liittyvät tiukennukset. Vastaavasti teknologian puolella paljon tehoa tältä pykälältä on vinyt muun muassa maalämpöpumppujen nopea yleistyminen.

Arvoisa puhemies! Pykälän kumoamisella on asiantuntijoiden mielestä sekä hyviä että huonoja vaikutuksia. Eniten pykälän kumoamisesta kärsisivät kaukolämpöyhtiöt, mutta heidän kokemiensa taloudellisten menetysten ja taloudellisten riskien kasvun oletetaan olevan tilapäistä. Toisaalta kuluttajan valinnanvapaus lisääntyy, kun kuluttajat saavat valita itselleen sopivan lämmitystavan. Tämä vapaa kilpailu puolestaan edistää alan elinkeinotoiminnan kehittymistä. Tästä johtuen toivon tälle esitykselle asianmukaista ja nopeaa käsittelyä.

16.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän hyvin tämän hallituksen esityksen tarkoituksen. Sillä ollaan normeja virtaviivaistamassa ja luomassa mahdollisuuksia siihen, että vaihtoehtoisia lämmitysmuotoja voidaan asemakaava-alueella käyttää. Hieman olen surullinenkin: Kun kaukolämpöverkko aikanaan rakennettiin, sen ideahan oli siinä, että saatiin tehokkaan ja luotettavan lämmityksen piiriin lähes kaikki sen alueen rakennukset. Ja kotikunnassani Ilomantsissa juuri näin on, kirkonkylän taajaman kaikki isot

Punkt i protokollet PR 61/2018 rd

rakennukset yhtä lukuun ottamatta ja hyvin moni omakotitalo, lähes kaikki rivitalot, kaikki kerrostalot ovat kaukolämmön piirissä. Pientalojen osaltahan tämä kaukolämpö on osoittautunut äärimmäisen hyväksi lämmitysmuodoksi, koska se on luotettava, käytännöllisesti katsoen huoleton ja myös edullinen, ja mikä siinä on tietenkin parasta, se vastaa kasvaviin lämmitystarpeisiin. Jos hetkellisesti tarvitaan vaikka lämmintä vettä enemmän, se mukautuu siihen tilanteeseen silmänräpäyksessä. Elikkä se järjestelmä on äärimmäisen tehokas. Kannattaa muistaa se, että kun kaukolämpökattilalla tuotetaan sekä sähköä että lämpöä, hyvin monessa tapauksessa yhtä aikaa — tämä CHP, mistä moni on tietoinen, on äärimmäisen hieno suomalainen innovaatio, jolla saadaan hyötysuhde nousemaan yli 90 prosentin, ja sitten nopealla ja tehokkaalla poltolla varmistetaan se, että pienhiukkasia ilmakehään syntyy vähän — tämä lyö sitä vähän korvalle. Toivoisin, että käytäisiin vähän syvällisempää keskustelua — en tarkoita, että tämän hallituksen esityksen yhteydessä — yleensäkin siitä, pidetäänkö tässä maassa CHP-tuotantoa enää kunniaissa.

Se, mikä tässä on kaikista kauheinta, mitä minä voin kuvitella, on se, että meillä puhutaan tässä maassa ja tässä kaupungissa paljon ilmastoystävällisestä politiikasta mutta samaan aikaan kivihiiltä ajetaan tähänkin kaupunkiin valtavia määriä. Kuten muistamme, viime vuonna Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 100-vuotisjuhlissa Helsingin kaupunki teki uuden ennätyksen kivihiilen poltossa. Oli aika hieno lahja itsenäiselle 100-vuotiaalle Suomelle polttaa uusi ennätys kivihiilessä. Tässä asiassa mielestäni turhanaikainen viisastelu pitäisi lopettaa ja pyrkiä siitä kivihiilestä aidosti eroon. Minulle ei kyllä riitä se, että tehdään periaatepäätöksiä valtuuston kokouksissa ja sitten lyödään rintoihin, että nyt se on tehty. Siitä on vielä valovuosi matkaa siihen, että saadaan tämä homma kuntoon. Jos joku sanoo minulle, että minä hurskastelen tässä asiassa, kannattaa käydä katsomassa vaikka Tukholmaa, joka on kaksi kertaa suurempi kaupunki kuin Helsinki. Siellä muun muassa suomalainen yhtiö Fortum lämmittää kaupunkia biopohjaisella tuotteella ja kaikki pelaa erittäin hyvin. Että se siitä mahdottomasta tehtävästä, se on täysin mahdollista. Tarvitaan vain virallisia valtuuston päätöksiä. Ja kun tässäkin talossa moni kansanedustaja istuu Helsingin kaupunginvaltuustossa, niin toivon, että päästäisiin vihdoinkin oikeisiin tekoihin ja lopetettaisiin tämän asian ympärillä turha viisastelu.

16.52 Kauko Juhantalo kesk: Herra puhemies! Tässä edellä edustajat Wallinheimo ja Hoskonen ovat kertoneet hyvät ominaisuudet, jotka ovat liittyneet silloin kymmenen vuotta sitten tehtyyn päätökseen. Etenkin edustaja Hoskonen esiintuoma Helsingin kaupungin käyttäytyminen kivihiilen käytössä on kyllä hyvin haitallista ja väärää politiikkaa, ja toivoisi siitä luovuttavan.

Mitä tulee tällaisten pienempien kaupunkien ja pienempien yhteisöjen kaukolämpöjärjestelmiin, niin tässä on jäänyt huomioimatta se, että niiden osuus suomalaisen energian hyödyntämisessä on erittäin suuri sekä puun että turpeen käytössä, jotka työllistäjinä ovat merkittäviä. On hienoa, että näillä alueilla niitä on hyödynnetty juuri kaukolämpöverkostossa.

Se negatiivinen puoli on havaittu hyvin, mihin edustaja Wallinheimo kiinnitti huomiota, että heijastusvaikutukset hintaan ja sillä tavoin kaukolämmön saavutettavuuteen ja verkoston laajentumiseen ovat havaittavissa silloin, kun mahdollisuus — niin kuin nyt on ollut määrättyissä tilanteissa — olla liittymättä kaukolämpöön on ollut olemassa. Se negatiivinen vaikutus on ilmiselvä.

Punkt i protokollet PR 61/2018 rd

Mutta tässä on jäänyt huomioimatta se, että tällä on myös positiivinen vaikutus kaukolämpöverkostoihin. Aivan viime aikoina on esille tullut se, että tätä kaukolämpöjärjestelmää voidaan hyödyntää myös päinvastoin. Nyt se on lämpöä ja sähköä jakava, mutta nykyenergiamuotojen, aurinkosähkövoimaloiden, lämmön talteenottojärjestelmien, kehityksessä huimasti — se on valtava määrä lämpöenergiaa, mikä kerrostalossakin sulahtaa aamulla suunnilleen tunnin aikana viemäristä muutaman sekunnin ihmisiä koskettaen, ja se menee täysin hukkaan — näiden energiamuotojen hyödyntäminen on tärkeää. Ja siihen liittyy sitten kaukolämpö, aurinkosähkö ynnä muut kehittyneet järjestelmät. Tavoitteena on se, että tämä kaukolämpöjärjestelmä kääntyy toisinpäin: nämä yksiköt, hajautetut yksiköt, tuottavat lämpöä, ja se jaetaan tämän entisen lämpöä jakavan järjestelmän kautta talouksiin edelleen. Tällä on aivan rajattoman suuret mahdollisuudet. Kaukolämpöjärjestelmää koko verkostoineen ei kannata suinkaan unohtaa ja pitää sitä menneenä, vaan sillä on uusia mahdollisuuksia — jakaa lämpöä ja toimia viilennysjärjestelmänä — ja sitä pitää uudelleen kehittää.

16.56 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin hyvä ja tärkeä byrokratiaa purkava hallituksen esitys.

Nythan on tilanne ollut tähän saakka se, että kaukolämpö niistä kunnista ja niistä kaupungeista, joissa kaukolämpö on merkittävä lämmitysmuoto, itse asiassa useassakaan tämä kyseinen pykälä ei ole ollut minun käsitykseni mukaan käytössä. Siinä mielessä tämä on hyvä norminpurkuesitys, että tällä entisestään viedään toimintaa siihen suuntaan, miten monet kunnat ovat jo toimineet, eli eivät ole tätä maankäyttö- ja rakennuslain pykälää käyttäneet. Mutta niissä kunnissa, missä se on ollut käytössä, tilannehan on ollut se, että kuluttajat, käytännössä ne kaukolämmön ostajat, joilla on ollut velvollisuus liittyä siihen kaukolämpöverkkoon, eivät ole pystyneet vaikuttamaan siihen energiamuotoon, mitä he hankkivat. Eli jos nyt ajatellaan vaikkapa sellaista kuntaa, jossa käytettäisiin jotakin fossiilista, uusiutumatonta energiaa kaukolämmön tuotantoon, niin heidän eivät ole voineet silloin vaikuttaa siihen lämpöön tai siihen, millä se lämpö tuotetaan, mitä he ostavat, siihen energiantuotantotapaan. Siinä mielessä tämä vie minun mielestäni aivan oikeaan suuntaan: koska nykyään kuluttajat ovat yhä ympäristötietoisempia ja haluavat suosia kotimaista ja uusiutuvaa energiaa, niin tämä sitten mahdollistaa sen myös niille kotitalouksille, jotka tähän asti ovat olleet velvoitettuja siihen kaukolämpöverkkoon liittymään.

Toisaalta taas näillä alueilla, niissä kaukolämpöyhtiöissä, kunnallisissa yhtiöissä, jotka eivät ole halunneet tähän uusiutuvaan energiaan panostaa — tosiaan enimmäkseenhan suurimmissa kaupungeissa nyt käytetään kivihiiltä ynnä muuta uusiutumatonta energiaa kaukolämmön tuotannossa — nyt sitten toivon mukaan tämä laittaa entisestään painetta näille kaukolämpöyhtiöille suosia uusiutuvaa energiaa, koska uskon, että kuluttajien kotitalouksien käyttäytyminen ja kulutuskäyttäytyminen myös energian, lämmön oston osalta entisestään menee tähän uusiutuvan energian suuntaan.

Hyvä esitys niin ympäristönäkökohdista katsottuna kuin myös markkinatalouden ja markkinoiden toiminnan kannalta.

16.58 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä näihin aiemmin esitettyihin näemyksiin, että tämä hallituksen esitys on oikeansuuntainen ja se purkaa byrokratiaa. Keskustan ja kokoomuksen kymmenen vuotta sitten hallituksessa ollessaan säätämä velvolli-

Punkt i protokollet PR 61/2018 rd

suus liittyä kaukolämpöverkkoon tietyin edellytyksin nyt poistetaan. Se on oikeansuuntaista byrokratian purkamista.

Täällä on tuotu esille muun muassa sähkön ja lämmön yhteistuotannon eli CHP-voimalaitosten merkitys kaukolämpö- ja sähkövoimalaitoksina. Ne ovat tosiaan erittäin energiatehokkaita, siihenkin näkemykseen on helppo yhtyä. Meidän päättäjien täällä eduskunnassa tulee myös edistää sitä, että nämä voimalaitokset voivat edelleen toimia hyvin edellytyksin. Muun muassa silloin, kun olin valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, kävimme siellä moneen otteeseen keskustelua, kuinka esimerkiksi veropoliittisin keinoin voisimme edistää näiden yhteistuotantolaitosten toimintaedellytyksiä, ja toivon, että hallituspuolueet tähän panostavat jatkossakin.

Tämä esityshän tosiaan parantaa asukkaiden, kuluttajien, varsinkin pientaloasukkaiden, mahdollisuuksia valita oma lämmöntuotantojärjestelmänsä. Muun muassa maalämpö on monesti hyvin kustannustehokas vaihtoehto, mikseipä jokin uusikin energiatuotantomuoto, kuten aurinkoenergia, voi tulla kysymykseen, mutta tässähän täytyy tosiaan huomioida, että markkinatalouden ehdoilla jatkossa enemmänkin mennään. On myös tämä hajautettu lämmön talteenottojärjestelmä, jonka edustaja Juhantalo tässä hyvin toi esille. Nämähän ovat kaikki tulevaisuutta. Kyllä meillä täällä Suomessa on niin hyvää osaamista energia-sektorilla, että meidän kannattaa täällä sitä osaamista kehittää yhteistyössä yritysten ja korkeakoulujen kanssa ja mahdollisesti saada siitä myös vientituote.

17.00 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Mielestäni salissa on käytetty äärimmäisen hyviä puheenvuoroja, ja kyllähän tämä pistää kaukolämpöyhtiöt nyt pohtimaan siten omaa käyttäytymistään ja toimintatapojaan nimenomaan siitä näkökulmasta, että valinnanvapaus todellakin lisääntyy ja kuluttajat todellakin saavat jatkossa sitten valita itselleen omanlaisensa sopivan lämmitystavan. Kuten edustaja Honkonen täällä sanoi, kuluttajat ovat nykyään hyvin tietoisia siitä, millä näitä taloja sitten loppujen lopuksi lämmitetään.

Kyllä tämä vapaa kilpailu edistää varmasti elinkeinotoiminnan kehittymistä, ja uskon, että nimenomaan kaukolämpöyhtiöt ovat ne, jotka tässä eniten joutuvat peiliin katsomaan ja kehittämään toimintaa.

17.01 Kauko Juhantalo kesk: Herra puhemies! Minun täytyy kyllä — vaikka olenkin hallituspuolueen edustaja — kehua sitä tehokkuutta ja nopeaa oivaltamiskykyä, kun hallitus tässä tapauksessa, juuri norminpurkuasioihin hyvin syventyneenä, kiinnitti huomiota tähän seikkaan, että näin nopeassa ajassa taloudellisin perustein perusteltu kaukolämpöjärjestelmä voidaan tunnustellen nykyhetken tuntuja ja menetelmiä muuttaa ympäristöystävällisen normiston mukaisesti taloudellisesta ajattelusta luopumalla ja korostamalla juuri ympäristöystävällisyyttä. Yhdistämällä nämä kaksi tärkeää seikkaa toisiinsa saadaan aikaiseksi näin suuri menettely.

Olen tyytyväinen siihen, että edustajat edellä kiinnittivät — etenkin edustaja tässä vieressä — huomiota hajautettuun järjestelmään, joka on tulevaisuutta. Se on hyvin vähän ollut esillä, mutta se tulee nousemaan hyvin merkittävään rooliin tulevaisuudessa.

17.02 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä aikaisemmin muun muassa edustaja Hoskonen viittasi tähän yhdistettyyn sähkön- ja lämmöntuotantoon, joka liittyy sitten taas näihin suurimpiin, useimmiten kuntaomisteisiin kaukolämpölaitoksiin. On totta, että kun sähkön hinta on viime vuosina kehittynyt siihen suuntaan, että sähkö on aika halpaa, ja

Punkt i protokollet PR 61/2018 rd

kun silloin taas CHP-tuotanto ei ole ollut kannattavaa ja näistä laitoksista osassa on siirrytty tuottamaan pelkkää lämpöä, niin tämä on meidän sähköverkon kannalta aika huono asia. Nyttén kun tässä viime päivinäkin on seurannut sitä, millä Suomen sähköntuotannossa mil-läkin hetkellä se sähköenergia tuotetaan, niin nyt on tuullut aika paljon, joten tuulisähköä tulee varsin paljon, mutta sitten taas toisina hetkinä, varsinkin tiettyinä talvipakkaskausi-na, kun sitä tuulisähköä ei tule, silloin me tarvitsisimme tätä säätövoimaa juuri noihin het-kiin, kun lämmön tarve on kaikista korkeimmillaan. Silloinhan olisi erittäinkin järkevää ja kansantalouden kannalta parasta tuottaa nimenomaisesti näissä CHP-laitoksissa sitä säh-köä. Sillä tavalla olenkin erittäin iloinen, että hallitus on nyt päättänyt myös tällaisesta tu-kipaketista ja on päättänyt tukea myöskin tätä CHP-tuotantoa ja sen kehittämistä. Se on mielestäni äärimmäisen tärkeää. Kuten tässä edustaja Hoskonen edellä totesi, se on suoma-lainen innovaatio ja soveltuva meidän olosuhteisiin ja erittäin keskeinen osa meidän ener-giajärjestelmäämme ja energiaturvallisuuttamme.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till miljöutskottet.